

SAYI : B.02.0.007.00/1056
KONU : Yazılı Soru Önergeleri

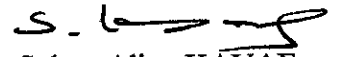
24.12.2009

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE**

- İLGİ: a) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 10.07.2009 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/8648-14355/31093 sayılı yazısı.
b) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 10.07.2009 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/8738-14550/31457 sayılı yazısı.
c) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 10.07.2009 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-14584 sayılı yazısı.

İlgi (a), (b) ve (c) yazı ekinde Bakanlığımıza gönderilen Adana Milletvekili Sayın Hulusi GÜVEL (7/8793), Batman Milletvekili Sayın Ayla AKAT ATA (7/8794), Bursa Milletvekili Sayın Hazma Hamit HOMRİŞ (7/8738) ve Van Milletvekili Sayın Fatma KURTULAN'a (7/8648) ait yazılı soru önergeleri hakkındaki bilgileri içeren cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Selma Aliye KAVAF
Devlet Bakanı

Dağıtım:

Gereği :

- TBMM Bşk.Genel Sekreterliği
(Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
Ek: 4 Yazı (2'şer Nüsha)

Bilgi :

- Başbakanlık
(Kan.ve Kar.Gen.Müd.)
Ek: 4 Yazı

**VAN MİLLETVEKİLİ SAYIN FATMA KURTULAN'IN
7/8648 ESAS NOLU YAZILI SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR**

Çocuğun büyüme ve gelişimini olumsuz yönde engelleyen her türlü davranış, çocuk istismarı sayılmaktadır. 2 Eylül 1990 tarihinde yürürlüğe giren Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre, ulusal yasalarca daha genç bir yaşta reşit sayılma hariç, 18 yaşın altındaki her insan çocuk sayılmaktadır. Türkiye de dahil olmak üzere bir çok ülke tarafından imzalanan sözleşme ile, taraf devletlerce, çocuğun, ekonomik sömürüye ve her türlü tehlikeli işte ya da eğitime zarar verecek ya da sağlığı veya bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaksal ya da toplumsal gelişmesi için zararlı olabilecek nitelikte çalıştırılmasına karşı korunma hakkı, kabul edilmiştir. Ayrıca, 2005 yılında yürürlüğe giren 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda, bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan ihmal veya istismar edilen çocuklar, korunma ihtiyacı olan çocuk olarak tanımlanmaktadır. Bugüne kadar medyada yer alan bir çok televizyon programında, dizi filmlerde ve reklamlarda çocuklara rol verilmiş ve bu rollerde çocuklar çoğu zaman istismar edilmiştir. Atv adlı özel bir kanalda, yayınlanan "Bir şarkısın sen" adlı televizyon programının içeriğinde katılımcı ve izleyici çocuklar üzerinde bedensel ve ruhsal zararlara sebep olabilecek nitelikler bulunmaktadır. Her ne kadar bu programda, çocukların değil şarkıların yarıştırdığı belirtilmekte ise de; bu tutum çocuk istismarını gizlemeye yönelik olup, program yapısı itibarıyla çocuklara zarar verebilecek bir niteliğe sahiptir. Programa katılan çocukların yaşı, fiziksel ruhsal gelişimi, bulunduğu ortam, kendisine sunulan geçici imkanlar, hayatlarının olağan akışının dışında sunulan yaşam onların gelişimlerini olumsuz etkilemektedir. Program yapımcılarının kendilerinden beklentileri, aile ve çevrenin üzerlerinde yaratacağı baskı onlar üzerinde bir travma etkisi yapabilecektir. Onlardan beklenen performansı yakalamak uğruna gösterecekleri aşırı efor, eğitim gördükleri asıl ortamdan uzaklaşmasına neden olabilecektir. Aldıkları rol modeller, sahne ve ekranda sürekli bulunmanın çocuk üzerinde yaratacağı sanal ortam, psikolojileri üzerinde hayatları boyunca kurtulamayacakları olumsuz bir etki yaratabilecektir. Yazılı ve görsel medyada yer almanın yaratacağı şöhret hayali, soyut düşünme, çocuğun bedensel ve ruhsal açıdan zarar görmesi veya olasılığı, anılan çocukların görebileceği zararlardan sadece birkaçıdır. Bu ihtimaller göz önünde bulundurularak bu tür programlarda yer alan çocukların korunması ve bu tür programlara sıkı bir denetim getirilmesi, gerekirse yayın yasağı koyulması gerekmektedir. Bu bağlamda;

SORULAR :

- 1) Bu tür yarışmaların, izleyici ve katılımcı çocukların, eğitimi, sağlığı; bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaksal ve toplumsal gelişimi üzerinde nasıl bir etki yaratacağı konusunda bir araştırma yapılmış mıdır?
- 2) Bu tür programların, katılımcı olan çocukların davranışları üzerinde nasıl bir etki yarattığı ve okul başarısını nasıl etkilediği konusunda çocukların aileleri ve öğretmenleri ile bir görüşme yapılmış mıdır?
- 3) Programa katılan çocukların, izleyici çocuklar için nasıl bir örnek oluşturduğu konusunda araştırma yapılmış mıdır?

- 4) Çocuğun ihmali ya da istismarına neden olabilecek programlara ilişkin yaptırımların uygulanması konusunda her hangi bir girişimde bulunmayı düşünüyor musunuz?

CEVAPLAR :

1-2-3-4- Ülkemizin de taraf olduğu Çocuk Hakları Sözleşmesi, Anayasamız, yasalar ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu açıkça, "çocuk ihmali ve istismarı konusunda ivedi tedbirlerin alınmasını, çocuğun fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişimini olumsuz etkileyen faktörlerden korunmasını öngörmektedir. Bu çerçevede ilgili yasalar kapsamında gerek yazılı gerekse görsel medyada çıkan haberler ve TV programlarıyla ilgili her türlü tespit değerlendirilmekte, ihmal/istismar içeren vakalar ihbar olarak kabul edilmekte ve gerekli müdahalelerde bulunmaktadır.

Bu çerçevede, özellikle çocuklar ve aileler üzerinde olumsuz etki yarattığı düşünülen programlardan soru önergesinde adı geçen televizyon programı ile birlikte Türk Aile yapısına uygun olmayan yarışma programları, gündüz kuşağı kadın programları, büyü, sihir içeren, ağılık sistemi, mafya örgütlenmesini konu alan filmlere ilişkin SHÇEK Genel Müdürlüğü olarak Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna (RTÜK) yazı gönderilmiştir. Söz konusu yazıda 3984 sayılı "Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun"'un Yayın ilkelerine atıfta bulunulmuş, yayınlanan programlara ilişkin eleştirel bir bakış açısının yanı sıra yapıcı önerilerde dile getirilmiştir. Mevcut uygulamada televizyon programlarının yayınlanıp olumsuz etkilerini bıraktıktan sonra şikayet üzerine cezai yaptırımlar getirildiği konusuna dikkat çekilerek TV programlarının standart ve sınırlılıklarının belirlenmesi, televizyon kanallarında Psikolog, Sosyal Çalışmacı ve Sosyologların istihdam edilerek, programların yayınlanmadan önce değerlendirilmesinin sağlanabileceği vurgulanmıştır.

Ayrıca MEB Çıraklık Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'nün koordinesinde Avrupa Birliği'nin Mali katkısı ve UNICEF'in teknik desteği ile yürütülen "Önce Çocuklar - Çocuk Koruma Mekanizmalarının İl Düzeyinde Modellenmesi Projesi" kapsamında gerçekleştirilen 12 pilot ilde sürdürülen bilgilendirme toplantılarına illerde Başta Valilikler olmak üzere kurumların üst düzey temsilcileri, Yerel yönetimler, Sivil Toplum Kuruluşları; Merkezi düzeyde ise 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan kurumların temsilcileri; Adalet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile birlikte Kurumumuzdan katılım sağlanmış söz konusu toplantılarda ailenin güçlendirilmesinde medyanın rolü ve yayınlanan programların kurumumuzun sunduğu hizmetlere etkisi konusuna değinilerek çocuğa hizmet veren tüm kurumlar duyarlı olmaya davet edilmiştir.

Son olarak, yapılacak yasal düzenlemelerle televizyon kanallarında yayımlanacak programların olumsuz mesajlar verip vermeyeceğinin önceden Psikolog, Sosyolog ve Sosyal Çalışmacı vb. meslek elemanlarının süzgecinden geçirilmesi amacıyla söz konusu meslek elemanlarının yayın kuruluşlarında istihdam edilmesi, aile eğitimlerine yönelik olumlu mesajlar içeren programlara ağırlık verilmesi, olumsuz örnek teşkil eden programların daha titizlikle değerlendirilmesi yönünde RTÜK Başkanlığı ile yazışmalar yapılmıştır.

Saygılarımla.

Selma Aliye KAVAF
Devlet Bakanı